

TER DOOD VEROORDEELING VAN 2 DUITSCHE SOLDATEN TE HERCK-DE-STAD. 19 November 1918

In den nacht van 17 tot 18 November tusschen 9 en 10 uren 's avonds braken 4 Duitse soldaten in de woning van den pachter Frans Graulus van Scherpenheuvel. Ze werpen zich op den pachter, dwingen hem zijn geld af te geven onder bedreiging van revolver en karabijn. Zij stelen het spaargeld der kinderen, pakken al mede wat hun aanstaat en daarbij nog eene som van 380 mark. Dan begeven zij zich in de bijgebouwen en leiden twee koeien en een veulen mede. Gedurende dien tijd houdt een der bandieten de huisgenooten in bedwang. Eindelijk verwijderen zij zich nadat ze bevel hadden gegeven aan den pachter en zijne kinderen eerst na verloop van twee uren buitenshuis te komen.

Na een weinig van den schrik bekomen te zijn, achtervolgen de twee oudste zonen de schelmen en zij vinden hunne dieren terug bij een Duitse kolonne op den weg van Scherpenheuvel naar Diest. Zij eischen hunnen eigendom terug, maar werden op de vlucht gedreven door de schelmen en door hen achtervolgd, met de wapens in de hand, tot in hunne woning. Dan begeven zich de pachter en zijne kinderen bij den burgemeester van Scherpenheuvel die zijnen veldwachter, vergezeld van een der zonen van den pachter, uitzendt om de gestolen dieren op te zoeken. De veldwachter kreeg bevel de gestolen dieren te volgen zoolang zulks noodig zou wezen. Zij lukken erin, dank zij de wilskracht van den veldwachter, de dieren te doen weergeven aan hunnen eigenaar. Intusschen ging de burgemeester van Scherpenheuvel bij een officier die in het "Hotel de Zwaan" gelogeed was, eene klacht indienen.

Twee der misdadigers:

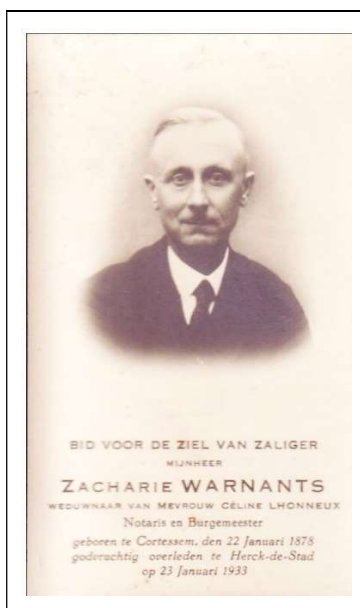
1e Ohrdorf Walter Meeshetier Infanterie Regiment 1 korps nr 395.

2e Frohlick Paul Sebuthe Infanterie Regiment nr 461.... 2 m. G.K. werden aangehouden door soldaten van het Regiment 87 en stevig gebonden naar Herck-de-Stad gebracht, waar dit regiment inkwartiering nemen kwam. Het gerucht van dit alles verspreidde zich rap in de gemeente. Men

vertelde dat des anderendaags de misdadigers voor het “Feld-Soldaten-Gerecht” gingen verschijnen en waarschijnlijk zouden doodgeschoten worden. Inderdaad, den 19 November, rond 10 uren in de herbergzaal van L. Alen bracht men 2 soldaten aan. Hunne handen zijn op den rug gebonden.

▲: Foto Louis Strauven: Café Alen of “Hotel de Zwaan”, einde oorlogsdagen wanneer de Belgen terug keren van het slagveld.

▲: Zacharie Warnants, burgemeester Herk-de-Stad

Mijnheer Carlens, burgemeester van Scherpenheuvel, de pachter Graulus en zijne dochter treden op als getuigen.

De burgemeester van Herck werd verzocht de gerechtszaak bij te wonen als toeschouwer.

In de zaal, rond eene tafel, hadden plaats genomen een hoofdman, een luitenant en drie soldaten, zij stelden het Feld-Soldaten-Gerecht voor. De hoofdman zit het rechtsgeding voor, de luitenant vervult het ambt van openbaar ministerie, hij is de aanklager. Talrijke soldaten en burgers staan in de zaal en volgen het rechtsgeding. De hoofdman stelt zijn tribunaal samen en doet de leden ervan den eed afleggen. Hij geeft het woord aan den luitenant-aanklager. deze geeft lezing van den beschuldigingsakt. Hierop volgt de ondervraging der betichten en het verhoor der getuigen. De debatten zijn nog al roerend en met veel behendigheid door den hoofdman geleid. Dan werd het woord weder gegeven aan den luitenant- aanklager voor de strafeisching.

Hij legt eerst de feiten bloot, doet de schuldigheid der betichten uitkomen, welke ten andere bekentenissen afleggen. vervolgens

geeft hij lezing van een artikel eener proclamatie van den soldatenraad, betrekking hebbende op plundering en roof en eindigt alzoo : Mijne Heeren, op 't oogenblik dat het het Duitsch bestuur in andere handen overgaat en andere principen toepassen wil, moeten wij het zooveel mogelijk ondersteunen en het is niet met in Duitschland deze bandieten aan te brengen dat wij zulks doen kunnen. De vredesvoorwaarden zullen drukkend genoeg zijn voor Duitschland, zonder dat wij onze zaak nog bezwaren door misdrijven als deze die gij nu oordeelen gaat. Indien wij niet gestadig waken zullen wij voor eeuwig geknecht worden en allen, den rijken eigenaar zoo wel als den armen werkman voor altijd verdrukt wezen in ons ongelukkig vaderland. Het is noodig een treffend voorbeeld te geven.

Mijne Heeren, het eenig punt dat gij te onderzoeken hebt is het volgende : Is er ja of neen gestolen geweest? Het antwoord op deze vraag lijdt geen twijfel. Bijgevolg, hat artikel, waarvan ik u lezing heb gegeven, eischt dat ik tegen de twee beschuldigten de doodstraf vrage en ik vraag erbij dat 't vonnis onmiddellijk uitgevoerd worde.

Men verzoekt de toehoorders de zaal te verlaten om te kunnen beraadslagen. Toen de twee beschuldigten deze vreeselijke eindrede hoorden, lieten zij zich vallen, zij huilden ontzettend en gedurende de beraadslaging die vijf minuten duurde wierpen zij zich met het hoofd tegen de muren en lieten heesche schreeuwen hooren. Dit alles maakte grooten indruk. De nieuwsgierigen worden terug in de zaal toegelaten. De voorzitter kondigt aan dat het Feld-Soldaten-Gerecht met eenparigheid zijner leden de beschuldigten plichtig erkent aan diefstal en dat zij bijgevolg onmiddellijk zullen doodgeschoten worden.

▲: Goed de Pierpont, de terechtstelling gebeurde volgens de getuigenissen aan de overzijde van de straat op *het bergske* in de Harlaz ▼.

Eene halve uur later reeds voeren twee mitrailleurzen de verschrikkelijke straf uit in den eigendom van M. de Pierpont en de twee lijken werden er onmiddellijk begraven, ondanks het verlangen van M. de Pierpont, die wenschte dat de voltrekking der straf op het kerkhof zou plaats hebben. Intusschentijd kwam de generaal der divisie, den burgemeester van Herck verzoeken zijn ambtgenoot van Scherpenheuvel, den pachter en zijne dochter per automobiel terug naar huis te doen varen. Hij verzocht hem insgelijks het gebeurde overal bekend te maken tot zelfs in de omliggende gemeenten.

Zoo stortten dan twee Duitsche soldaten van weinig aanzien hun bloed voor hun Duitsche Vaderland, en dit geschiedde heel zeker om de Belgische bevolking en de verbonden landen wat toegevendheid af te dwingen voor Duitschland. Hoe streng is toch het Duitsch gerecht geworden sedert weinige dagen ! Sliep dit Gerecht misschien in de oorlogsjaren toen branden, stelen en moorden het dagelijksch tijdverdrijf was van Duitsche soldaten en officieren ? Mij dunkt : “Het zwaard van Foch werkt wonderwel ! ”

Den volgenden nacht werden de twee lijken ontgraven en op het gemeentelijk kerkhof ter aarde besteld.

Een put (gegraven) voor 2 Duitschers

Wat vertelt Franske Fourrier daar over?

Gij hebt ook minder plezierige dingen meegemaakt ... tijdens de oorlog... Hebben ze toen hier Duitsers gefusilleerd ?

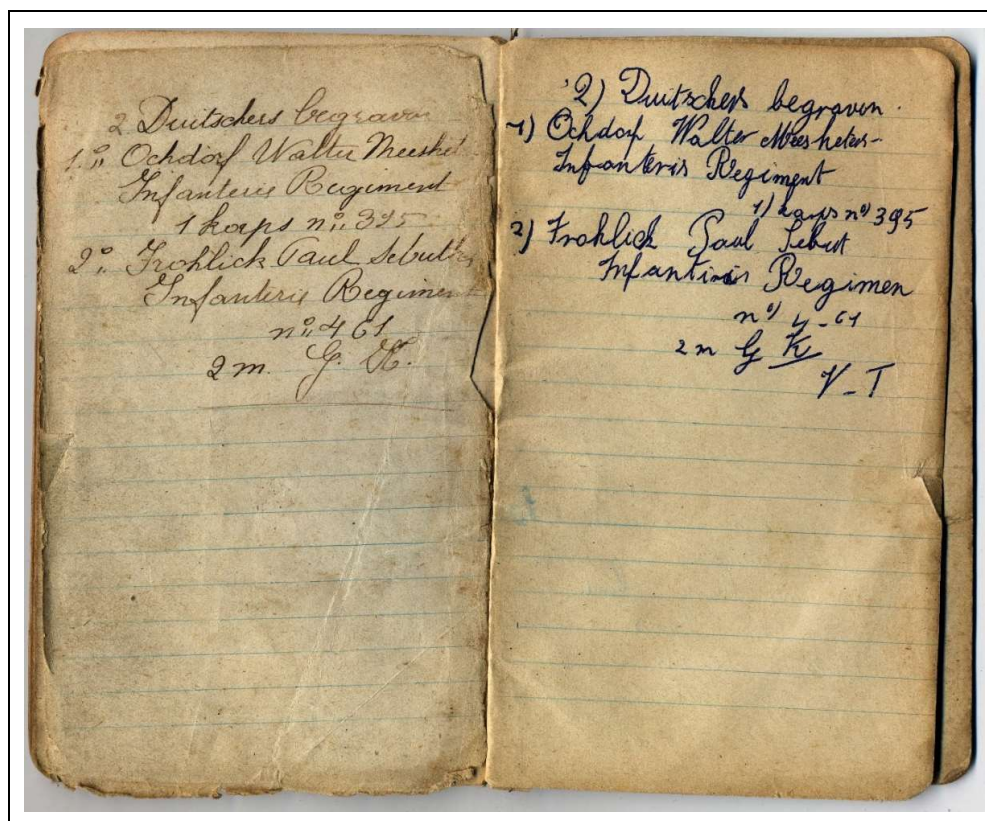
Dat zal ik U wel eens vertellen. Dat was vies gegaan, manneke. "Den Duits" was aan 't aftrekken. En daar waren twee jongens... Duitsers, hè... die zozegd gestolen hadden in Scherpenheuvel. Twee hoge officieren, ene lag op 't kasteel en de andere was bij dokter Van Weddingen... die twee officieren hebben bij Alen, in het café op de markt, een soort gerecht voorgezeten en daar moesten die twee jongens voorkomen... Enne die boer van Scherpenheuvel moest getuigen. Die boer die zei: "Ik vraag genade voor die jongens. En toch, de oorlog is gedaan en voor zo'n kleine zaak moet ge die jongens niet straffen of doodschieten". ...Daarbij klaptten die twee tegen elkaar en zij spraken het vonnis uit: "Ze worden gefusilleerd aan 't kasteel, in het bos, op de berg!...

Ze kwamen hier de steenweg af... die jongens moesten ze slepen en dragen... en ene van die jongens riep toch zo op zijn moeder... Dat hoorden we... Ge kunt U voorstellen... Er waren al twee Duitsers voorop gegaan om het gat te maken van deze kant van de berg... Ik was toch kurieus en ik dacht: dat moet ik toch zien. Ik liep deze kant van het bos en daar kroop ik door de gracht en achter die dikke haag, zat ik er dichtbij... Zij konden me toch niet zien! En ze zetten de twee soldaten tegen de berg, alle twee geblinddoekt. In de beukendreef, op ne meter of veertien, vijftien stond een mitrailleur... Eén van de overste gaf het bevel en ... rekketekketek... flats... ze lagen er. Ze pakten de schop, droegen ze in het gat en schuften het dicht met een dunne laag aarde... Daarna gaan ze weg en ik ga naar het kasteel en vertel het aan de oude heer. Ik wees hem de plaats...

's Anderendaags zei de oude heer "Ik wil niet dat die lijken op mijn goed liggen. Die moeten weg".

Ja... dat is allemaal goed, maar de troep was nog volop aan 't voorbij trekken.

's Anderendaags zei de oude heer weer: "Die lijken moeten hier weg. Ze kunnen niet blijven liggen, want dan beginnen ze te rieken en dan kunnen we ze niet meer uithalen. Ze moeten eruit en op het kerkhof begraven worden".

Ja ... goed... toen "geregeleerd" ...mijn broer en ik en Jef Vanmechelen. Wij onder ons drieën... 's Avonds als het donker was, hebben we ze uitgehaald en op het karretje gelegd en "Vangeling¹" ... Pierre zijne pa... maakte de graven op het kerkhof... 2ne man moest voorop gaan en aan Brems loeren of er gene Duitser afkwam, hé... Want als die ons moest betrappen met die twee dode Duitsers... Maar ja, de Duitsers waren toch tevoet... als ze ne auto hadden dan waren ze direkt bij u, hé... maar die hadden ze niet... toen op het kerkhof, vanachter tegen de muur, aan de rechtse kant hebben we hen begraven... Daarna, na de oorlog, hebben de Duitsers ze weggehaald !... 't Was toen toch ook niet min, hoor... En die ene soldaat riep toch zo op zijn moeder en de oorlog was gedaan ! Stel U voor... Dat waren nu Pruisen... we hadden er toch ook compassie mee... als ze in de mizerie zaten...'t Waren toch ook mensen en 't waren niet allemaal vagebonden. Ge zoudt zeggen... ze straffen die... wat ze gestolen hadden, dat weet ik niet... maar dan moesten ze ze, hotverdomme, -allemaal straffen... want thuis hebben ze de hennen gestolen terwijl we er naast stonden... Maar 't was toch zo, hé...'t Was toch wreed, hoe die op zijn moeder riep.

Bronnen:

'T Nieuws der Week, nr. 38 van het jaar 1918.

'T Nieuws der Week, 15 mei 1920, Bijzondere voorvallen in de gemeente Donck en omstreken. Oorlogsherinneringen van hoofdonderwijzer Achilles Vanvuchelen.

Interview Frans Fourrier door de heren Ivo Vandebon, Willy Creten, Jos Leemans en Flor Bruninx in Nawoord nr.6-7, jg. 1973 p.5.

Inventaris Plesters, begrafenisondernemer.

Fotoarchief: Jos Leemans, André Smeets

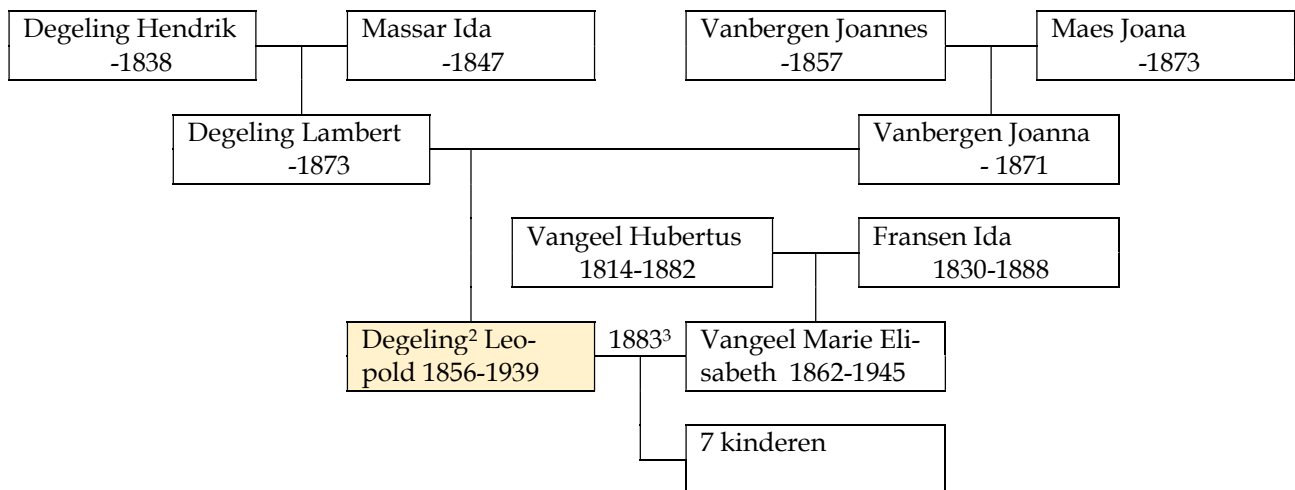
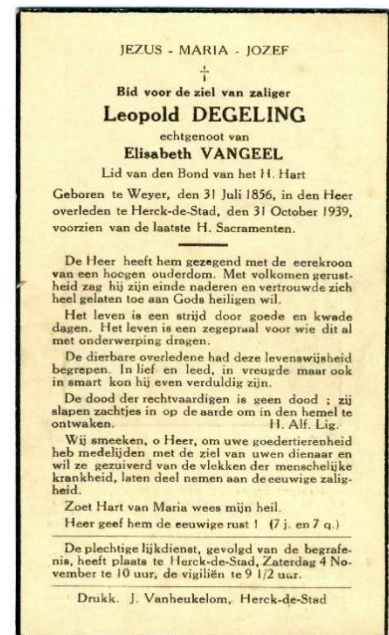
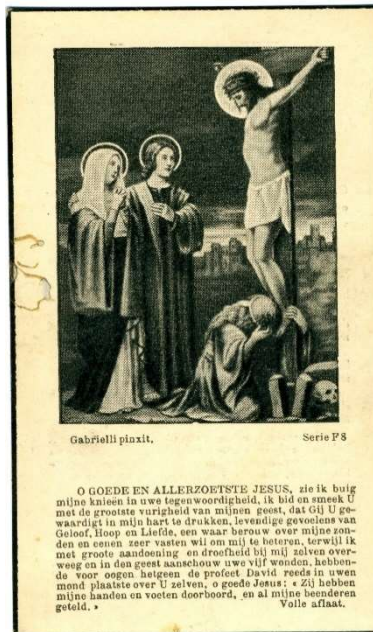
Bewerking:

André Smeets

¹ Bedoeld wordt "Leo Degeling"

TOEVOEGINGEN

Leopold Degeling

² Leo(pold) Degeling was een broer van François Degeling, Hij werd op 6 augustus 1914 gevangen genomen. Hij behoorde tot het derde regiment genie. De compagnies van dit bataljon bevonden zich bij de mobilisatie op het front der versterkte stelling Luik, tussen het fort van Chaudfontaine en de Maas. De dagen van 1 tot 5 augustus werden besteed aan verdedigingswerken. De compagnie "pionniers-pontoniers" onderscheidde zich vooral aan de werken in Vaux-sous-Chèvremont, in Croupet, tussen Fléron en Retinne en tussen Retinne en Evegnée. Het was in het "Bois de Fléron" dat Leonard gevangen genomen werd. Om 14 u, op donderdag 6 augustus, slaagden de Duitsers erin, na zware straatgevechten en met behulp van veldgeschut, in Queue-du-Bois de hoogte van La Chartreuse te bereiken! Zijn sectie werd omsingeld door de Duitsers en dus moesten ze zich overgeven. Hij werd door de Duitsers aan een kanon vastgebonden en meegesleept. Hij kreeg heel wat te verduren toen hij naar Duitsland werd meegenomen.

³ Het echtpaar huwde op 22/8/1883 om 17 u. Het Nieuws der Week schreef in 1933:

Gouden bruiloft . - De 23 Augustus herdenken de echtgenooten Leo Degeling en Elisa Vangeel den 50en verjaardag hunner echtverbintenis. Leo werd geboren te Wijer den 21 juli 1856 en Lisa te Nieuwerkerken, den 4 juli 1862. Beide echtgenooten, ondanks hun hoogen ouderdom, genieten steeds van eene uitmuntende gezondheid. De hemel zegende hunne echtverbintenis met 16 kinderen, waarvan er nog 7 in leven zijn. Alle kinderen zijn gehuwd. Tijdens de oorlogsjaren werd hunne ouderliefde zwaar beproefd door het verlies van hun zoon Frans, soldaat bij het 2^e Carabiniers, die in September 1914 roemrijk sneuvelde te Lier.

't Nieuws der Week roept beide oudjes een welgemeend "Ad multos annos" toe.